

ПРОБЛЕМИ НАРКОМАНІЇ ТА ВІРУСНИХ ГЕПАТИТІВ СЕРЕД МОЛОДІ

ШЕВЧЕНКО Г.М., КУЛАКОВА О. В., МАКСЮТИНСЬКА Р. М.,
ХОРОНЖЕВСЬКА-МУЛЯР І. С.

Рівненська обласна санепідстанція (Україна)

Проблема внутрішньовенного використання наркотичних препаратів набула актуальності у зв'язку з соціальною небезпекою наркоманії, яка складає реальну загрозу психічному й фізичному здоров'ю молоді й репродуктивної частини населення країни [1,2,3,5].

Хворі на наркоманію відносяться до групи високого ризику зараження вірусними гепатитами В, С, D і ВІЧ - інфекцією, створюючи відповідний резервуар для поширення наркотичної й вірусної епідемії. Рахується, що один споживач психоактивних речовин може залучити до споживання наркотиків 6-10 чоловік [3].

За даними Михайлова М. І., Шахгільдяна Й. В., Лозовської І. Л. та інших, сьогодні, на жаль, застосування наркотичних речовин стало поширеним у молодіжному середовищі, особливо в компаніях молоді. Це знайшло відображення в тому, що близько 87% підлітків, які регулярно застосовують наркотики, об'єднуються по місцю навчання та проживання [4]. Характерною особливістю сучасного стану наркоманії є активне залучення підлітків до споживання наркотиків. Так, наприклад, за даними опитування середній вік залучення до споживання наркотиків у Свердловській області Росії становить для хлопчиків 14,2 роки, для дівчаток — 14,5 роки, серед 360 школярів і 270 студентів медичних коледжів м. Санкт-Петербурга приблизно кожний четвертий (23,5%) із них мав досвід застосування наркотиків [4].

Зараження вірусами гепатитів В, С, D та СНІД у більшості випадків настає при використанні шприців та голок, які можуть бути забруднені кров'ю, контамінованою цими вірусами. При опитуванні 103 споживачів психоактивних речовин вище відміченими авторами було встановлено, що 82,4% із них приймали участь в колективному прийомі наркотиків, застосовуючи при цьому один загальний шприц, а 8,5% використовували одноразовий шприц, при цьому 4,3% його ніколи не дезінфікували, а 60,0% промивали водою з-під крана і лише 16,0% - кип'ятили [4]. Заразитись вірусами гепатитів В, С, D та СНІД можливо, як при одноразовому введенні наркотиків, так і при послідовних,

тому що при підпільному виготовленні деяких наркотичних препаратів для внутрішньовенного введення, наприклад, опійвмісного препарату «ханки» чи «черняшки» додається кров [4].

У Рівненській області Північно-Західної частини України також відмічається ріст споживання наркотиків. Так, якщо у 1990 році по офіційних даних по області було зареєстровано 133 захворювань наркоманією, що становило 1,1 випадки на 10 тис. населення, то у 2001 році захворіли понад 1000 осіб, показник склав 9,6, тобто рівень захворюваності зріс у 8,7 раз.

По місту Рівне показники поширення наркоманії значно вищі. Якщо у 1990 році у м. Рівне було зареєстровано 93 випадки наркоманії, показник склав 3,9, то у 2001 році захворіло 615 осіб, показник зріс до 25,1. За 1990-1991 роки серед підлітків не було зареєстровано жодного випадку наркоманії, а у 2001 році у 10 підлітків було відмічено це захворювання, показник склав 5,7.

Змінилась також структура захворюваності вірусним гепатитом В (ГВ). За даними міської санепідстанції, якщо у 1991 році питома вага хворих ГВ віком 15-29 років сумарно становила 19,6% від усіх захворювань ГВ по місту Рівне, то в 2001 році - 79,5%. Якщо у 1991 році на студентів ПТУ, СУЗ і ВУЗів припадало 2% захворюваності, то у 2001 році цей показник зріс до 23%. За 2001 рік по місту Рівне серед хворих гепатитом В – понад 30% вживали наркотичні речовини внутрішньовенно.

Враховуючи актуальність проблеми наркоманії серед підлітків та молоді, нами було проведено вивчення ставлення до цієї проблеми учнів старших класів окремих середніх навчальних закладів міста Рівне та області шляхом анонімного анкетного опитування. Усього було опитано 268 учнів, в тому числі 251 учнів середніх шкіл та ліцею міста Рівне та 17 учнів шкіл із сільської місцевості.

Результати анонімного анкетного опитування учнів 9-10 класів однієї зі шкіл міста Рівне показали, що є певна категорія підлітків, які або позитивно відносяться до проблеми наркоманії (8,3%), або не визначились у відношенні до цієї проблеми (14,1%), тобто 22,4% учнів старших класів у цій школі фактично не сформували активну життєву позицію проти наркоманії і можуть бути тими особами, які потенційно поповнять ряди наркоманів. У решти 77,6% учнів була сформована активна життєва позиція проти наркоманії. На запитання «Що таке наркоманія?» 3,8% учнів не змогли дати відповідь, 34,2% пов'язали це захворювання з ін'єкційним введенням наркотиків, 16,1% до цієї категорії хворих віднесли тих людей, які одноразово застосовували наркотичні речовини, 71,9% підлітків вважали, що наркоманія супровод-

жується розвитком залежності від неї, 8,7% опитуваних осіб заперечили це, а 19,4% осіб не змогли відповісти на це питання. 37,6% опитаних учнів вважають, що причиною вживання наркотиків є цікавість до них, 21,6% вважають, що причиною залучення до наркоманії є поганий настрій, а 40,8% опитуваних учнів вважають, що поради друзів вжити наркотики можуть привести їх до наркоманії. Лише 49,7% опитуваних учнів змогли б сказати батькам своїх друзів, що вони вживають наркотики, 17,3% сказали б про це вчителів, а 33,0% залишилися б байдужими до цієї проблеми. Серед опитаних учнів 86% відмовилися б від вживання наркотиків, якби їм запропонували їх, а 10,3% учнів погодилися застосувати їх один раз, ще 11,3% дітей не змогли відповісти на це питання. Лише 27,5% учнів дізнались про проблему наркоманії від батьків, ще 23,8% - від вчителів, 18,1% - від лікарів, а 30,6% - з газет і телебачення.

Опитування 36 учнів 15-16 років ліцею м. Рівне (де навчаються як міські діти, так і сільські) показало, що мають достатньо знань про проблеми наркоманії 31(86,1%) учень, а 5 учнів (13,8%) рахують, що недостатньо знають цю проблему. Усі учні отримали інформацію по цій проблемі із передач по радіо та телебаченню, 12 (33,3%) учнів отримали також інформацію в школі, 13 (36,1%) учнів - від батьків та друзів, при цьому необхідно відмітити, що 8 учнів (22,2%) дізнались про проблему наркоманії від друзів, в той час як батьки їм нічого не розповідали про цю соціальну проблему. Ніхто з опитуваних не мав досвіду застосування наркотиків, усі пов'язали вживання наркотиків із захворюванням на СНІД і лише 9 учнів (25,0%) знають, що при вживанні наркотиків можна також заразитись на вірусні гепатити. Лише 22 із опитуваних учнів (61,1%) знають, що однією із причин зараження інфекційними хворобами наркоманів служить застосування ними одного шприца для ін'єкції.

В іншій загальноосвітній школі міста Рівне серед 30 опитаних учнів 15-16 років на запитання « Чи мали ви досвід застосування наркотиків?» 3 підлітки відповіли «так», що склало 10% від кількості опитуваних, а ще 5 учнів (16,7%) не дали відповіді на це запитання і лише 22 учнів (73,3%) відповіли «ні». Із 3 підлітків, які ствердно дали відповідь про застосування наркотиків, дівчаток було 2, хлопчиків - 1. Серед 5 учнів, які не дали відповідь на це питання, хлопчиків було 3, дівчаток - 2. Необхідно відмітити, що підлітки, які застосовували наркотики, дізнались про цю проблему в школі від друзів, а з батьками вони не мали бесіди на цю тему. Вони знають, що вживання наркотиків призводить до захворювання на СНІД, що наркоманія смертельна й небезпечне захворювання. На запитання, які заходи серед молоді

будуть сприяти попередженню наркоманії одна дівчинка, яка вживала наркотики, зазначила «ніякі, якщо людина захоче поспробувати, то її ніхто не зупинить», інша висловила думку, що потрібно частіше проводити бесіди на цю тему і приводити реальні випадки з життя, а хлопчик відповів, що потрібно повідомляти молодь про проблеми наркоманії та її наслідки.

Необхідно відмітити, що більше 80% опитуваних підлітків дізнались про проблему наркоманії з передач по телебаченню, радіо та в школі, а 13 учнів (43,3%) дізнались про наркоманію від друзів і лише 3 учні (10%) мали бесіди з батьками на цю тему. Хочемо підкреслити, що 11 учнів (36,7%) дізнались про наркоманію від друзів, але з батьками у них про це розмови не було.

Аналогічні дані були отримані при опитуванні 17 учнів сільської школи: 15 чоловік (88,2%) із них вважають, що мають достатньо знань по цій проблемі, а 2 учнів (11,8%) – що недостатньо знають про наркоманію. Усі із опитуваних учнів отримували інформацію із передач по радіо, телебаченню, а також в школі. Від батьків дізнались про наркоманію 11 чоловік, а 10 учнів почули про це від друзів. Необхідно зазначити, що 5 учнів (29,4%) дізнались про наркотики від друзів, в той час як батьки нічого не розповідали їм про цю проблему. Ніхто із опитуваних не відповів, що вакцинація проти гепатиту В підлітків - важливий засіб по профілактиці цієї інфекції, в тому числі й у наркоманів. На запитання «Чи мали ви досвід застосування наркотиків?» 15 учнів відповіли заперечливо, а 2 учні не дали відповідь. Усі 17 учнів пов'язали захворювання наркоманією та СНІД і лише 1 учень вважає, що наркомани можуть хворіти на вірусні гепатити. Лише 4 учні знали, що однією з причин захворювання на інфекційні хвороби наркоманів є користування одним шприцом.

На запитання «Які заходи серед молоді будуть сприяти попередженню наркоманії?» учні відповідали наступне: «Необхідно проводити агітацію проти наркоманії, створювати передачі про наркотичну залежність та її наслідки; пропаганду здорового способу життя, посилити контроль за лікуванням наркоманів», «Більше розповсюджувати інформацію про небезпечні хвороби, які виникають у наркоманів», «Треба більше повідомляти про цю хворобу молоді», «Проводити дискусії на цю тему», «Більше концертів і акцій, пов'язаних із цією проблемою, або лекцій в школі, але щоб вони були цікаві», «Показувати більше телепрограм про шкідливість наркотиків», «Залучати психологів і психіатрів, які можуть пояснити і підлікувати людину», «Не пускати неповнолітніх у клуб, де продають наркотики, проводити лікування хворих у стаціонарі, щоб вони не спонукали інших людей до

наркотиків», «Потрібно, щоб було більш суворіше законодавство!».

Таким чином, результати проведення дослідження показують, що проблеми наркоманії та вірусних гепатитів є надзвичайно актуальними для населення м. Рівне та Рівненської області. В окремих школах міста Рівне у більше ніж 20% учнів не сформована активна життєва позиція проти наркоманії і ці учні можуть бути тими особами, які потенційно можуть поповнити ряди наркоманів. Для вирішення проблеми боротьби з наркоманією серед молоді необхідно об'єднати зусилля медиків, педагогів, батьків, працівників суспільних організацій, засобів масової інформації, управління внутрішніх справ по роз'ясненню серед молоді всіх шкідливих наслідків наркоманії, формуванню у підлітків активної життєвої позиції проти наркоманії, створенню умов для всебічного розвитку особистості, а також щеплення підлітків проти гепатиту В. Необхідно проводити широку санітарно-освітню роботу, використовуючи різні форми навчання учнів як колективного (диспути, вечори, лекції, диктанти, твори та інше), так індивідуального характеру (співбесіди, проведення практичних учнівських досліджень та інше). Необхідно також проводити навчання вчителів та батьків по проблемах наркоманії, СНІДу, вірусних гепатитів шляхом проведення науково-практичних конференцій.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Балаян М. С., Михайлов М. И.* Энциклопедический словарь - вирусные гепатиты. — Москва. — Амипресс. - 1999.-301 с.
2. *Должанская Н. А., Лозовская И. Л.* Спутники наркомании. Медицина для всех. - 1999.- №2. - с. 14-15.
3. *Жмуровская Л. С., Ключарева А. А.* Вирусные гепатиты сочетанной этиологии у лиц, использующих введения психоактивных веществ внутривенно. Мир вирусных гепатитов. — 2000. — №12. С. 2-5.
4. *Михайлов М. И., Лозовская И. Л., Должанская Н. А.* Гепатит В и наркотики. Жама Россия. — 1999. — т. 2.-№6. — с. 11-14.
5. *Харченко Н. В., Порохницький В.Г., Топольницький В.С.* Вірусні гепатити. — Київ. — 2002. — 295с.

РЕЗЮМЕ**УДК: 616.894+616.36-002****ПРОБЛЕМИ НАРКОМАНІЇ ТА ВІРУСНИХ ГЕПАТИТІВ СЕРЕД МОЛОДІ***Шевченко Г. М., Кулакова О. В., Максютинська Р. М.,**Хоронжевська-Муляр І. С.**Рівненська обласна санепідстанція (Україна)*

Результати проведеного дослідження засвідчили, що проблеми наркоманії та вірусних гепатитів актуальні для населення міста Рівного та Рівненської області.

В окремих школах міста Рівного у більше ніж у 20% учнів не сформована активна життєва позиція проти наркоманії, і серед цих учнів можуть бути особи, які потенційно поповняють ряди наркоманів.

Для вирішення проблеми боротьби з наркоманією серед молоді необхідно об'єднати зусилля медиків, педагогів, батьків, працівників суспільних організацій, засобів масової інформації, управління внутрішніх справ по роз'ясненню серед молоді всіх шкідливих наслідків наркоманії, формування у підлітків активної життєвої позиції проти наркоманії, створення умов для всебічного розвитку особистості, а також щеплення проти гепатиту В підлітків.

Необхідно також проводити широку санітарно-освітню роботу, використовуючи різні форми навчання учнів, як колективного (диспути, вечори, лекції та інше), так індивідуального характеру (співбесіди, проведення науково-практичних учнівських досліджень та інше). Необхідно також проводити навчання вчителів та батьків по проблемах наркоманії, СНІДу, вірусних гепатитів шляхом проведення конференцій.

РЕЗЮМЕ**УДК: 616.894+616.36-002****ПРОБЛЕМЫ НАРКОМАНИИ И ВИРУСНЫХ ГЕПАТИТОВ СРЕДИ МОЛОДЕЖИ***Шевченко Г. Н., Кулакова О.В., Максютинская Р. Н.,**Хоронжевская-Муляр И. С.**Ровенская областная санэпидстанция (Украина)*

Результаты проведенных исследований показывают, что проблемы наркомании и вирусных гепатитов актуальны для населения города Ровно и Ровенской области.

В отдельных школах города Ровно у более чем 20% учеников не сформирована активная жизненная позиция против наркомании и среди этих учеников могут быть те молодые люди, которые потенциально могут стать наркоманами.

Для решения проблемы борьбы с наркоманией среди молодежи необ-

ходимо объединить усилия медработников, педагогов, родителей, работников общественных организаций, средств массовой информации, управления внутренних дел по разъяснению среди молодежи всех результатов наркомании, формированию у подростков активной жизненной позиции против наркомании, созданию условий для всестороннего развития личности, а также вакцинации против гепатита В подростков.

Необходимо также проводить широкую санитарно-просветительную работу, используя разные формы обучения учеников как коллективного (диспуты, вечера, лекции и другие), так и индивидуального характера (собеседование, проведения научно-практических ученических исследований и др.). Необходимо также проводить обучение учителей и родителей по проблемам наркомании, СПИДа, вирусных гепатитов путём проведения научно-практических конференций.

SUMMARY

UDK: 616.894+616.36-002

THE PROBLEMS OF DRUG ABUSE AND VIRAL HEPATITIS AMONG YOUTH

Shevchenko H.M.; Kulakova O.V.; Maksyutynska R.M.;

Khoronzhevska-Mulyar I.S.

Regional Sanitary and Epidemiological Station (Rivne, Ukraine)

The results of investigation have evidently proved that the problems of drug abuse and viral hepatitis are urgent for the population of Rivne and the region.

In some schools in Rivne more than 20% of children have no steady active life position against drug abuse, and among them there may be persons who are potential drug users.

It is necessary to combine efforts of health care providers, teachers, parents, social workers, mass media, administration of internal affairs to explain the harmful impact of drug addiction, to form the active life position against drug abuse in the minds of young people, to create necessary conditions for the comprehensive development of personality and to control the HBV vaccination of adolescents to solve this urgent problem of tackling drug addiction among youth,.

It is necessary to promote educational work, using different forms of education for pupils including group (disputes, parties, lectures, etc.) and individual training (talks, scientific and practical investigations, etc). It is also necessary to conduct educational training for teachers and parents in the problems of drug abuse, AIDS, viral hepatitis in the form of conferences.